

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ СЕКТОР

Валентина БЕНЕРА,
проректор з наукової роботи

До переліку урядових і наукових інституцій, які патронували підготовку і проведення Всеукраїнської наукової конференції «Подільські читання», присвяченої 90-річчю від дня народження відомого ботаніка-систематика, флориста Бориса Заверухи, увійшли МОН України, Міністерство екології та природних ресурсів України, Тернопільська обласна рада й Управління науки та освіти Тернопільської ОДА, Кам'янець-Подільський НУ ім. Івана Огієнка і Тернопільський НПУ ім. Володимира Гнатюка, НПП «Кременецькі гори» і НПП «Подільські Товтри», Кременецький ботанічний сад і безпосередній організатор цього наукового форуму — Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, ректорат і науково-педагогічні працівники якої зробили все для того, щоб робота ювілейної конференції була продуктивною і відповідала високому статусу всеукраїнської.

Співорганізаторами зібрання флористів України виступили науковці Ботанічного саду ім. академіка О.В.Фоміна Київського НУ ім. Тараса Шевченка, НУ біоресурсів і природокористування України, Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя, Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна», Бережанського агротехнічного інституту НУ БП України, НПП «Хотинський», Державного дендрологічного парку «Олександрія» НАН України та Тернопільського обласного комунального інституту післяпрофесійної педагогічної освіти.

В Оргкомітеті конференції працювали представники нашої академії: ректор, професор Афанасій Ломакович, проректор з наукової роботи, професор Валентина Бенера, завідувач кафедри біології, екології та методики їх викладання, професор Микола Ільченко, а також науковці інших освітніх і наукових інституцій: академік АН ВШ України, професор ТНПУ ім. Володимира Гнатюка Світлана Пиди, завідувач кафедри біології та методики її викладання Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка, професор Людмила Любінська, завідувач кафедри геоecології ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, професор Любомир Царик, директор НПП «Кременецькі гори» Микола Штогрин, в. о. директора Кременецького ботанічного саду Антоніна Лісничук.

Успішне виконання програми «Читань» забезпечив Програмний комітет у складі науково-педагогічних працівників кафедри біології, екології та методики їх викладання нашої академії, кандидатів біологічних наук Ольги Дух, Оксани Галаган, Нелі Цицюра, Ілони Михалюк, Оксани Гурської, Наталії Зінковської, Людмили Головатюк, кандидата сільськогосподарських наук Олени Тригуби, кандидата педагогічних наук Тетяни Бондаренко, кандидата історичних наук Ольги Кратко та завідувача відділу екологічної освіти НПП «Кременецькі гори» Оксани Тимошенко.

Учасників ювілейних читань вітали ректор академії, професор Афанасій Ломакович, директор НПП «Кременецькі гори» Микола Штогрин і в. о. директора Кременецького ботанічного саду Антоніна Лісничук.

На пленарному засіданні, що проходило під головуванням професора Валентини Бенери, першою прозвучала доповідь

доктора біологічних наук, професора Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка Людмили Любінської «Борис Володимирович Заверуха — вчений-ботанік (до 90-річчя з дня народження)». Логічним продовженням цієї теми стало наукове дослідження доктора сільськогосподарських наук, професора ТНПУ ім. Володимира Гнатюка Світлани Пиди «Валентина Шиманська — відомий вчений-ботанік Подільського краю»: (науковотворчі шляхи Валентини Шиманської і Бориса Заверухи зішлись в 1955 — 1963 рр. на кафедрі ботаніки Кременецького державного педагогічного інституту). Доктор географічних наук, професор ТНПУ ім. Володимира Гнатюка Любомир Царик висловив актуальні міркування та пропозиції «Щодо про-

блеми ефективного збереження ландшафтного різноманіття Тернопільщини». Питання захисту природного довкілля були центральними у виступі кандидата економічних наук, директора НПП «Кременецькі гори» Миколи Штогрини «Система природоохоронних заходів щодо збереження рідкісних лісових видів рослин відповідно до менеджмент-плану НПП «Кременецькі гори». Наш науковець, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології, екології та методики їх викладання Оксана Галаган інформувала про «Кременецький період у житті В.І.Чопика». Кандидат біологічних наук, науковий співробітник НПП «Подільські Товтри» Олександра Кучинська зробила «Повідомлення про території, перспективні для заповідання». «Роль громадської організації «Кременецька екологічна ліга» в розвитку екологічної освіти і культури Кременеччини» висвітлювала

завідувач відділу екологічної освіти НПП «Кременецькі гори» Оксана Тимошенко.

На секційних засіданнях учасники «Читань» вивчали теми «Наукова спадщина Бориса Заверухи та його послідовників. Видатні науковці Подільського краю», «Рослинність і флора Поділля», «Фауна Поділля», «Унікальні ландшафти Поділля», «Об'єкти археологічної, історичної та культурної спадщини. Пам'ятки неживої природи» і «Біологічна та екологічна освіта, виховання і культура».

Внесок Бориса Заверухи у розвиток біологічної науки характеризувала науковець ТНПУ ім. Володимира Гнатюка Наталія Москалюк. Науково-педагогічні працівники кафедри біології, екології та методики їх викладання Олена Тригуба й Ілона Михалюк спільно з науковим працівником Кременецького краєзнавчого музею Тетяною Терновою на матеріалах фондів цього музею підготували дослідження про роботу Бориса Заверухи по вивченню флори Кременецьких гір. Інші учасники «Читань» запропонували повідомлення про наукову творчість учнів Заверухи: доктор біологічних наук, професор Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Олена Байрак — про вченого-ботаніка Людмилу Любінську; науковці НУ біоресурсів і природокористування Єгор Богач та Іван Григорюк — про вченого-фізіолога рослин Нестора Гаморака; доценти ТНПУ ім. Володимира Гнатюка Мирослава та Микола Питуляки — про дослідника ландшафтів Тернопілля Михайла Чижова.

Учасники другого секційного засідання зосередились на вивченні флори Поділля. Причому окремі з них зупинилися на загальнонаукових проблемах: використання мікроресурсів в альтернативній енергетиці (Оксана Боднар, Галина Вінярська, Ольга Кантицька, Лідія Онофрійчук — ТНПУ ім. Володимира Гнатюка); оцінка стану дендрофлори Більче-Золотецького

парку — пам'ятки садово-паркового мистецтва (Дмитро Бідолах, Юрій Гринюк, Василь Кузьович, Богдан Тригуба — Бережанський агротехнічний інститут); окремі види рослин у колекції дендрофлори Кременецького ботанічного саду (Алла Гордійчук — Кременецький ботсад); сучасний стан насаджень дендропарку «Олександрія» НАН України (Ігор Мордатенко — ДДП «Олександрія»); ценофлора приазовських популяцій окремих видів рослин (Віталій Коломійчук — Ботанічний сад ім. академіка О.В.Фоміна КНУ ім. Тараса Шевченка); перспективи використання рослин в озелененні садів і парків Західного регіону України (Ліана

Онук, Антоніна Лісничук — Кременецький ботанічний сад); дослідження стану популяції горичіву на території НПП «Хотинський» (Жанна Стороженко, Вікторія Білявська — НПП «Хотинський»).

Закономірно, що особливу увагу науковці приділили конкретній фаховій проблематиці: вплив гербіциду «Антибур'ян» на ріст і показники врожайності зернових культур (Світлана Приплавко, Валентина Гавій; Ніжинський ДУ ім. Миколи Гоголя), вплив регуляторів росту рослин на біометричні показники технічних культур (Вікторія Козак, Світлана Пиди; ТНПУ ім. Володимира Гнатюка), варіабельність морфологічних ознак вегетативних і генеративних органів рослин у різних біотопах Поділля (Діана Романюк, Ольга Опасюк; Кам'янець-Подільський НУ ім. Івана Огієнка), інтродукція окремих представників флори Правобережного лісостепу України (Руслан Яворівський, Віра Хавтур; ТНПУ ім. Володимира Гнатюка), поліваріантність флори у культурних фітоландшафтах Волино-Поділля (Нелі Цицюра; КОГПА ім. Тараса Шевченка; Володимир Черняк; Тернопільський ОКІППО), формування симбіотичного апарату та врожайності сої під впливом інюкуляції транспозоновими мутантами (Віра Заболотна; КОГПА ім. Тараса Шевченка).

Показово, що окремі теми, передбачені програмою секційного засідання, досліджували наші молоді науковці — магістранти спеціальності «Біологія» — під керівництвом науково-педагогічних працівників кафедри біології, екології та методики їх викладання. Зокрема, доцент кафедри Нелі Цицюра керувала науковими пошуками Наталії Ковбасовської — при дослідженні таксономічного складу та екологічних особливостей хвойних рослин Ботанічного саду Черкаського НУ ім. Богдана Хмельницького; Мар'яни Кравчук — у вивченні формового різноманіття та біоекологічних особливостей кипарисових в екоумовах Ботанічного саду Вінницького НАУ; Олени Шкіндер — у підготовці загально-го огляду родини кипарисових у коніферетумах ботанічних садів лісостепової зони України. Кандидат біологічних наук Ілона Михалюк консультувала магістрантку Альону Ошурко при висвітленні динаміки й особливостей поширення різних видів борщівника на Кременеччині.

Науковці, котрі працювали в секції «Фауна Поділля», вирішували загальнотеоретичні й конкретно професійні питання. Доктор біологічних наук, завідувач кафедри біології, екології та методики їх викладання нашої академії, професор Микола Ільченко розкрив тему «Адаптації — і процес, і результат процесу в біології». Декан природничого факультету Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка, доцент Микола Матвеев характеризував «Причини і тенденції зміни видового складу та чисельності хребетних тварин фауни Поділля», а його колега Станіслав Придеткевич — «Географічні підходи у дослідженнях зооценозів антропогенних ландшафтів». Особливою ознакою наукових повідомлень інших членів секції була їх спрямованість на

вивчення та використання місцевого природничо-наукового матеріалу; еколого-фауністичні дослідження комарів на території Поділля (Андрій Бабицький, НУ водного господарства та природокористування; Ольга Зуєва, МУРЛ «Україна»), порівняльна характеристика іхтіофауни водоем м. Тернополя (Любов Шевчик Інна Грод, ТНПУ ім. Володимира Гнатюка).